

**PERUSOPETUKSEEN
VALMISTAVAN OPETUKSEN
JA LISÄVALON
OPETUSSUUNNITELMA**

VUOSILUOKAT 1-9

1 Perusopetukseen valmistavan opetuksen lähtökohdat

Perusopetuslaissa säädetään maahanmuuttajille järjestettävästä perusopetukseen valmistavasta opetuksesta ja perusopetuksessa järjestettävästä valmistavan opetuksen lisäopetuksesta. **Edellä mainittua opetusta järjestetään sellaiselle ulkomaalaistaustaiselle oppilaalle, joka ei ole syntynyt Suomessa.** Tässä asiakirjassa perusopetukseen valmistavaan opetukseen esiopetuksessa osallistuvasta lapsesta käytetään termiä oppilas.

Maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle tarvittavat valmiudet suomen/ruotsin kielessä ja tarpeelliset muut valmiudet esiopetukseen tai perusopetukseen siirtymistä varten sekä edistää oppilaiden tasapainoista kehitystä ja kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Opetuksen tavoitteena on lisäksi tukea oppilaiden oman äidinkielen hallintaa ja oman kulttuurisen taustan tuntemusta. Opetuksen tavoitteet on tarkemmin määriteltävä valmistavan opetuksen oppilaan omassa opinto-ohjelmassa. Tavoitteiden määrittelyn lähtökohtana ovat oppilaan suomen/ ruotsin kielen taito, oppilaan ikätaso ja oppimisedellytykset sekä oppilaan mahdollinen aikaisempi varhaiskasvatukseen ja/tai esiopetukseen osallistuminen tai koulunkäyntihistoria.

Perusopetukseen valmistavaa opetusta annetaan 6–10-vuotiaille vähintään 900 tuntia ja tätä vanhemmille vähintään 1000 tuntia. Opetukseen osallistuvalla on oikeus siirtyä perusopetukseen tai esiopetukseen jo ennen edellä todettujen tuntimäärien täyttymistä, jos hän pystyy seuraamaan perusopetusta tai esiopetusta. Jos oppilaan arvioidaan tarvitsevan erityisen vahvaa opetuskielen taidon tukea valmistavan opetuksen vähimmäistuntimäärän täyttymisen jälkeen, hänet voidaan ohjata perusopetuksessa järjestettävään valmistavan opetuksen lisäopetukseen.

Perusopetuslain (20a §, 30 §) mukaan opetukseen osallistuvalla on työpäivinä oikeus saada opetussuunnitelman mukaista opetusta, oppilaanohjausta sekä riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tuen tarpeen ilmetessä.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetusryhmien muodostamisesta päättää opetuksen järjestäjä. Valmistavaa opetusta voidaan järjestää myös yhdelle oppilaalle. Opetusryhmät muodostetaan oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti siten, että ryhmäjako edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä sekä varmistaa opetussuunnitelman mukaisten ja oppilaiden omissa opinto-ohjelmissa asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Perusopetukseen valmistavaa opetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu. (Perusopetuslaki 3a §) Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt (Perusopetuslaki 20b §) luovat pohjan myös perusopetukseen valmistavalle opetukselle.

Valmistavan opetuksen aikana oppilaita integroidaan esi- tai perusopetukseen, oppilaan ikätasoa vastaaviin suomen- /ruotsinkielisiin opetusryhmiin oman opinto-ohjelman mukaan oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellyllä tavalla. Integroinnin tavoitteena on edistää kotoutumista, opiskeluvalmiuksien ja suomen/ruotsin kielen taidon kehittymistä sekä laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden sisältöjen omaksumista.

Rovaniemen kaupungissa perusopetukseen valmistavaa opetusta järjestetään ryhmämuotoisesti tai inklusiivisena valmistavana opetuksena esi- ja perusopetusryhmän yhteydessä riippuen lapsen ja nuoren aikaisemmasta kouluhistoriasta sekä valmiuksista seurata opetusta. Inklusiivista valmistavaa opetusta järjestetään jo suomen alkeita hieman osaaville oppilaille esiopetusryhmässä ja lähikoulussa. Inklusiiviseen valmistavaan voidaan ottaa myös oppilaita, jotka eivät osaa lainkaan suomen kieltä.

Valmistavaan opetukseen hakeudutaan täyttämällä esiopetus- / koulupaikkahakemus ja valmistavaan opetukseen ottamisesta tehdään viranhaltijapäätös.

***Esiopetuksessa** perusopetukseen valmistavaa opetusta järjestetään inklusiivisesti kaupungin päiväkodeissa lapsen omassa esikouluryhmässä 25 h/ vko. Hakeutumisesta on oma prosessikuvaus erillisessä oppaassa. Oppilaalla on oikeus esiopetusta täydentävään varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksessa oppilaiden suomen kielen taitotasoa tarkastellaan ennen esiopetusvuoden alkamista. Tarvittaessa oppilaalle voidaan suositella perusopetukseen valmistavaa opetusta esiopetuksessa. Ryhmän varhaiskasvatuksen opettaja arvioi oppilaan suomen kielen taitotasoa. Varhaiskasvatuksen konsultoiva erityisopettaja voi tarvittaessa osallistua arviointiin.*

***Ryhmämuotoinen** valmistava opetus soveltuu vasta maahan tulleille oppilaille. Suositeltu ryhmäkoko ryhmämuotoisessa valmistavassa opetuksessa 8 - 10 oppilasta. Opetusta annetaan pääsääntöisesti alakouluikäisille ja yläkouluikäisille omissa ryhmissään. Opetusryhmien tulee sijaista kouluissa, joissa jokaiselle oppilaalle voidaan nimetä ikätasoa vastaava yhteistyöluokka perusopetuksesta. Integraatio perusopetukseen pyritään aloittamaan heti valmistavan opetuksen alkaessa.*

2 Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelma

Opetuksen järjestäjän tulee hyväksyä perusopetukseen valmistavaa opetusta varten opetussuunnitelma. Lähtökohdan opetussuunnitelman laatimiselle muodostavat perusopetuslaki ja -asetus, valtioneuvoston asetuksessa (422/2012) määritellyt

yleiset ja perusopetukseen valmistavaa opetusta koskevat valtakunnalliset tavoitteet, nämä Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelman perusteet 2015 sekä soveltuvin osin [Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014](#).

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa kuvataan:

- toimintakulttuuri ja sen periaatteet
- opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt
- periaatteet oppilaan oman opinto-ohjelman laatimiseksi
- opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma
- ohjaustoiminta oppimisen tukena
- oppimisen ja koulunkäynnin tuki
- suunnitelma kasvatuskeskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista
- integraatio esi- tai perusopetukseen ja yhteistyö esi- tai perusopetuksen kanssa valmistavan opetuksen aikana ja oppilaan siirtyessä esi- tai perusopetukseen
- kodin ja koulun yhteistyö
- yhteistyö muiden tahojen kanssa
- oppilaan arviointi ja todistukset.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja oppilaiden tai opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijaan suunnitelma voidaan laatia enintään kahdeksi tai kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi opetussuunnitelmaa tai muuta oppilaitoksen suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä opetussuunnitelmaan.

3 Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

3.1 Yleiset tavoitteet ja yhteistyö esi- tai perusopetuksen kanssa

Perusopetukseen valmistavan opetuksen tavoitteena on edistää opetukseen osallistuvan oppilaan suomen/ruotsin kielen taitoa, tasapainoista kehitystä ja

kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan, sekä antaa tarvittavia valmiuksia perusopetusta varten.

Valmistavassa opetuksessa kehitetään oppilaan laaja-alaista osaamista sekä annetaan opetusta perusopetuksen oppiaineissa ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan omassa äidinkielessä oppilaan omassa opinto-ohjelmassa tarkemmin määritellyllä tavalla. Opetus on kielitietoista. Laaja-alaisen osaamisen ja eri oppiaineiden opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Esiopetusikäisten perusopetukseen valmistavassa opetuksessa keskitytään esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden sisältöihin ja oppimiskokonaisuuksiin.

Opetuksen tavoitteiden määrittelyssä, sisältöjen valinnassa ja opetusjärjestelyissä otetaan huomioon oppilaiden ikä, opiskelunvalmiudet ja tausta. Opetusta eriytetään oppilaiden ikä- ja kehitysvaiheiden mukaisesti. Oppilaiden kielelliset valmiudet sekä kulttuurinen tausta otetaan huomioon, ja jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä tuetaan monipuolisesti. Oppilaan omalla äidinkielellä tuettu opetus edistää opettavien sisältöjen omaksumista. Valmistava opetus edistää sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaalla on heikko luku- ja/tai kirjoitustaito, tulee oppilaan oman opinto-ohjelman tavoitteet asettaa siten, että oppilas saa omalle taito- ja ikätasolleen soveltuvaa luku- ja kirjoitustaidon opetusta. Jos oppilaalla on mahdollisuus osallistua perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetukseen, voidaan myös tällä opetuksella edistää esimerkiksi oppilaan luku- ja kirjoitustaitoa.

Luku- ja kirjoitustaidon omaksumiseen ja varmentamiseen varataan riittävästi aikaa. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa kiinnitetään erityistä huomiota riittävään ja oikea-aikaiseen tukeen perusopetukseen siirryttäessä. Tarvittaessa oppilas voi jatkaa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, jos perusopetuksen järjestäjä tämän mahdollistaa. Valmistavan opetuksen päätyttyä oppilas siirtyy perusopetukseen, jossa hän voi tarpeen mukaan opiskella myös perusopetuksessa järjestettävässä valmistavan opetuksen lisäopetuksessa ja/tai edetä opinnoissaan tavoitekokonaisuuksittain.

Yhteistyö esi- tai perusopetuksen kanssa on valmistavan opetuksen aikana ensiarvoisen tärkeää eri oppiaineiden tai oppimiskokonaisuuksien opiskeluun integroinnissa ja oppilaiden osallisuuden vahvistamisessa. Erityisesti ryhmämuotoisessa perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että valmistavan opetuksen oppilaat tulevat osaksi koulu yhteisöä.

Esiopetuksesta perusopetukseen siirryttäessä lapsella on oikeus jatkaa valmistavassa opetuksessa, ellei tuntimäärä täyty esiopetusvuoden aikana.

Valmistavan opetuksen ja esi- ja perusopetuksen yhteistyö valmistavan opetuksen aikana sekä siirtymävaiheissa on ensiarvoisen tärkeää. Valmistavaa opetusta voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena esi- ja perusopetuksen kanssa. Oppilaat ovat mukana esi- ja perusopetuksen joustavissa opetusjärjestelyissä ja yhteisissä opetusryhmissä yksilökohtaisten suunnitelmien mukaisesti. Yhteinen työskentely edistää kielen oppimista, vuorovaikutustaitoja ja sosiaalisten suhteiden syntymistä.

Siirryttäessä valmistavasta opetuksesta perusopetukseen yhteistyö vastaanottavan koulun ja opetusryhmän kanssa korostuu. Oppilas siirtyy omaan lähikouluunsa ikätasoaan vastaavaan opetusryhmään tai muuhun hänelle soveltuvaan opetukseen. Oppilas voidaan poikkeustapauksissa sijoittaa vuosiluokkaa alemmalle luokka-asteelle mikäli hänen valmiutensa suoriutua oman ikäryhmänsä mukana eivät ole riittävät. Oppilaan sijoittamisesta vuosiluokkaa alemmalle luokka-asteelle tehdään huoltajan hakemuksesta hallintopäätös Pol 18 §. Valmistava opetus itsessään ei ole vuosiluokkiin sidottua.

Perusopetukseen siirtyvien kieli- ja kulttuuriryhmien oppilaiden tueksi suunnataan kietu-resurssia eri kouluihin vuotuisen suunnitelman mukaisesti.

3.2 Kielenopetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa pääpaino on suomi/ ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnoissa, joiden tavoitteena on kehittyvä peruskielitaito (viite Kehittyvän kielitaidon asteikko, suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus).

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen lähtökohtana ovat oppilaalle koulussa ja arjessa merkitykselliset tekstilajit ja kielenkäyttötilanteet. Niiden avulla tarkastellaan kielen muotoja, merkityksiä ja käyttöä. Vuorovaikutustilanteita mallinnetaan, pohjustetaan ja harjoitellaan yhdessä opettajan ja vertaisten tuella.

Opetuksessa noudatetaan soveltuvin osin perusopetuksen suomi/ ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opetussuunnitelman perusteita. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opinnot ovat pohjana kaikille muille opinnoille.

Opetuksessa otetaan huomioon oppilaan varhaiskasvatukseen ja/tai esiopetukseen osallistuminen ja koulunkäyntihistoria ja hänen jo mahdollisesti hallitsemansa suomen/ ruotsin kielen taito. Oppilaan omassa opinto-ohjelmassa määritellään taito- ja ikätason mukaiset suomen/ruotsin kielen opetuksen tavoitteet ja sisällöt.

Esiopetuksessa toteutetaan valtakunnallisen esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja Rovaniemen kaupungin esiopetuksen opetussuunnitelman sisältöjä ja menetelmiä soveltuvin osin. Valmistava opetus on kielitietoista ja tavoitteellista kokopäiväpedagogiikkaa; suomen kieltä opetetaan ja opitaan kaikissa arjen tilanteissa päivän aikana. Opetus koostuu päivittäin neljän tunnin esiopetuksesta ja yhdestä suomen kielen opettamiseen kohdentuvasta tunnista. Opetuksessa käytetään monipuolisia menetelmiä ottaen huomioon lapsen edellytykset, tarpeet ja kiinnostuksen kohteet.

Oppilaan oman äidinkielen tukeminen

Oppilaan oman äidinkielen tukemisen tavoitteena on vahvistaa ja edistää äidinkielen osaamista, kulttuuritaustan tuntemusta ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä. Oman äidinkielen hyvä osaaminen luo edellytyksiä myös suomen/ruotsin kielen oppimiselle.

Jos oppilaalla on mahdollisuus osallistua perusopetusta täydentävän oppilaan oman äidinkielen opetukseen, opetus noudattaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden liitteessä kuvattuja oppilaan oman äidinkielen opetuksen tavoitteita, sisältöjä ja oppilaan oppimisen arviointia. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja sen säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen ja muiden tahojen kanssa

Oppilaan oman kielen hyvä hallinta luo edellytyksiä suomen kielen ja muiden kielten oppimiselle, monikielisuudelle. Oman äidinkielen opetus vahvistaa oppilaan identiteettiä ja rakentaa pohjaa toiminnalliselle kaksikielisuudelle. Opetusta järjestetään perusopetuksen oppilaille keskitetysti opetusryhmän muodostuessa ja siihen voivat osallistua valmistavan opetuksen oppilaat mikäli ryhmiä muodostuu perusopetuksen oppilaista ja niissä on tilaa. Oppilaan oman äidinkielen hallintaa ja säilymistä tuetaan myös eri tavoin yhteistyössä perheen kanssa.

Muut kielet

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa noudatetaan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita soveltuvin osin. Oppilaan vieraan kielen opinnot järjestetään kunnan kieliohjelman mukaisesti. Oppilaan kielelliset valmiudet ratkaisevat, missä määrin hänen omaan opinto-ohjelmaansa voidaan sisällyttää vieraiden kielten opiskelua perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana.

3.3 Muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Valmistavan opetuksen muiden oppiaineiden opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan mahdolliset aikaisemmat opinnot ja tuleva perusopetuksen vuosiluokka. Valmistavan opetuksen aikana muiden oppiaineiden opetuksen tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tavoitteita ja

keskeisiä sisältöjä. Sisältöjä suunniteltaessa otetaan huomioon kullekin oppiaineelle ominaiset tekstit ja niiden tyypilliset piirteet ja käyttötilanteet sekä oppiainekohtaisen sanavaraston vahvistaminen. Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana opiskeltavat oppiaineet ja sisällöt valitaan siten, että oppilas pystyy valmistavan opetuksen jälkeen opiskelemaan hänelle osoitettavassa esi- tai perusopetuksen ryhmässä. Lähtökohtana suunnittelulle ovat esiopetukselle asetetut tavoitteet tai perusopetuksen kyseisten vuosiluokkien opetuksen tehtävä ja vuosiluokkien välisten siirtymävaiheiden kuvaus sekä vuosiluokilla opiskeltavat oppiaineet. Eri tiedonalojen tekstitaitojen opetuksessa on tarkoituksenmukaista tehdä yhteistyötä perusopetuksen kanssa.

Valmistavassa opetuksessa kiinnitetään erityistä huomiota matemaattisen osaamisen vahvistamiseen, jotta oppilaalla on riittävä perusta matematiikan opiskeluun perusopetuksessa valmistavan opetuksen jälkeen. Keskeistä on tukea oppilaan lukumääräisyyden tajun, matemaattisten suhteiden ymmärtämisen, laskemisen taitojen ja aritmeettisten taitojen hallintaa.

Oppilaan äidinkieltä tai muuta aiempaa opiskelukieltä voidaan hyödyntää eri tiedonalojen sisältöjen oppimisen tukena. Omalla äidinkielellä annettu opetus ja tuki edistää oppilaan opiskelua ja kotoutumista. Omakielisen opetuksen ja tuen avulla saatu lisätieto oppilaan osaamisen tasosta auttaa muiden oppiaineiden tavoitteiden asettamisessa. Näin oppilas voi edistyä opinnoissaan, vaikka suomen/ruotsin kielen taidot kehittyisivätkin muita taitoja hitaammin. Omakielistä opetusta ja tukea annetaan oppilaan tarpeiden ja mahdollisuuksien mukaan.

Opetuksessa voidaan hyödyntää myös oppilaiden tietämystä oman kieli- ja kulttuurialueensa luonnosta, elämäntavoista, historiasta ja yhteiskunnasta, kielistä ja kulttuureista eri tiedonalojen sisältöjä opiskeltaessa.

Valmistavan opetuksen lähtökohtana ovat oppilaan aikaisemmat opinnot ja kulttuuritausta. Muiden oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt noudattavat soveltuvin osin perusopetuksen opetussuunnitelman tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä. Oppilaan opiskelua ja kotoutumista edistetään omalla äidinkielellä annetulla tukiopetuksella tai koulunkäynnin ohjauksella mahdollisuuksien mukaan. Valmistava opetus on kielitietoista: suomen kieltä opetetaan ja opitaan kaikissa oppiaineissa ja tilanteissa päivän aikana.

4 Toimintakulttuuri

Yhteisön toimintakulttuuri on sen historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutunut tapa toimia. Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat tulevat hyvinkin erilaisista kulttuurisista taustoista ja koulukulttuureista, on tärkeää luoda ja kehittää

yhteistä toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri rakentuu oppivan yhteisön periaatteille. Se tukee kaikkien yhteisön jäsenten hyvinvointia ja oppimista. Se on jatkuvan kehittämisen kohde ja osa koko koulun toimintakulttuuria. Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin määrittelemisessä voidaan hyödyntää myös [Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita 2014](#). Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ovat keskeinen osa myös perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria

Perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuri on osa esiopetuksen sekä koulun toimintakulttuuria. Toimintakulttuuri määrittyy esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien mukaan sekä yksikkökohtaisesti kulttuurisen moninaisuuden ja kielitietoisuuden opetuksen periaatteet huomioiden. Kielitietoisessa, monikielisessä esiopetuksessa ja koulussa jokainen aikuinen on kielen opettaja.

4.1 Oppimisympäristöt ja työtavat

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa hyödynnetään kokemuksellisia ja toiminnallisia oppimisympäristöjä ja monipuolisia opetusmenetelmiä ja työtapoja. Monipuoliset oppimisympäristöt tarjoavat oppilaalle mielekkäitä ja monipuolisia tilanteita käyttää kieltä eri kommunikaatioympäristöissä. Erilaiset tilanteet kehittävät oppilaan kykyä toimia sekä itsenäisenä yksilönä että yhteisön jäsenenä ja antavat valmiuksia elinikäiseen oppimiseen. Erilaiset oppimisympäristöt tutustuttavat oppilasta myös suomalaiseen kulttuuriin ja edistävät hänen kotoutumistaan lähiympäristöön sekä laajemmin suomalaiseen yhteiskuntaan.

Perusopetukseen valmistava opetus niveltyy osaksi perusopetusta tai esiopetusta ja koulussa tai esiopetusyksikössä vallitsevaa toimintakulttuuria, mutta myös vaikuttaa muun koulun toimintakulttuurin ja käytänteiden kehittämiseen. Oppilaat oppivat valmistavan opetuksen aikana perusopetuksen työtapoja, jotka ovat monipuolisia, oppilasta aktivoivia ja eriyttäviä. Tavoitteena on, että oppilaat pystyvät vähitellen myös itse asettamaan itselleen oppimistavoitteita sekä harjaantuvat oppimaan oppimisen taidoissaan.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana on tarpeen oppia vähitellen myös itsenäistä työskentelyä, tiimityöskentelyä, tieto- ja viestintäteknologista osaamista ja tiedonhakutaitoja. Oppiminen on sidoksissa oppilaan aiempiin tietoihin ja oppimisstrategioihin ja on siten jokaisella yksilöllistä.

Koska eri oppiaineet ja niiden tavat käyttää kieltä ovat keskeisiä perusopetukseen valmistavassa opetuksessa, opetus edellyttää kielitietoisia työtapoja kaikissa oppiaineissa. Erilaisten tekstien lukemisen, ymmärtämisen, tulkitsemisen ja

tuottamisen taidot ovat keskeisiä. Kielitietoiset työtavat edellyttävät opettajien yhteistyötä ja yhteistä ymmärrystä kielen merkityksestä oppimisessa.

Perusopetuksen monipuolisten työtapojen oppimisen, eri oppiaineiden kieli- ja tekstityyppien ymmärtämisen sekä eri oppimisympäristöihin tutustumisen vuoksi integraatio perusopetuksen ryhmiin on ensisijaisen tärkeää.

4.2 Opetuksen eheyttäminen ja monialaiset oppimiskokonaisuudet

Opetuksen eheyttäminen on tärkeä osa perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuuria. Sen tavoitteena on auttaa oppilaita yhdistämään suomen/ruotsin kielen sekä eri oppiaineiden tai esiopetuksen oppimiskokonaisuuksien tietoja ja taitoja sekä jäsentämään niitä mielekkäiksi kokonaisuuksiksi vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Kokonaisuuksien tarkastelu ja tiedonaloja yhdistelevät, tutkivat työskentelyjaksot ohjaavat oppilaita soveltamaan tietojaan ja tuottavat kokemuksia osallistumisesta tiedon yhteisölliseen rakentamiseen. Oppilaat voivat näin hahmottaa koulussa opiskeltavien asioiden merkitystä oman elämän ja yhteisön sekä yhteiskunnan ja ihmiskunnan kannalta. Samalla he saavat aineksia maailmankuvansa laajentamiseen ja jäsentämiseen.

Opetuksen eheyttäminen edellyttää sekä opetuksen sisältöä että työtapoja koskevaa pedagogista lähestymistapaa, jossa kunkin oppiaineen opetuksessa ja erityisesti oppiainerajat ylittäen tarkastellaan todellisen maailman ilmiöitä tai teemoja kokonaisuuksina. Eheyttämisen tapa ja kesto voi vaihdella oppilaiden tarpeista ja opetuksen tavoitteista riippuen.

Suomen/ ruotsin kielen sekä muiden oppiaineiden muodostamat monialaiset oppimiskokonaisuudet edistävät perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaan laaja-alaisen osaamisen kehittymistä. Oppimiskokonaisuuksien aiheet suunnitellaan paikallisesti ilmentämään perusopetukseen valmistavan opetuksen toimintakulttuurin periaatteita.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään paikallisia voimavaroja ja mahdollisuuksia. Oppimiskokonaisuudet tarjoavat hyvän tilaisuuden koulun ja muun yhteiskunnan väliselle yhteistyölle. Käsiteltävien asioiden paikallisuus, ajankohtaisuus ja yhteiskunnallinen merkittävyys luovat lisämotivaatiota sekä opettajille että oppilaille. Oppimiskokonaisuuksien sisällöiksi etsitään toimintakulttuurin periaatteiden mukaisia, oppilaita kiinnostavia sekä oppiaineiden ja opettajien väliseen yhteistyöhön soveltuvia teemoja. Niiden opiskelussa käytetään suomen/ruotsin kielen taitoa kehittäviä sekä eri oppiaineille ominaisia tarkastelutapoja, käsitteitä ja menetelmiä.

Opetussuunnitelmaan voidaan liittää monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista tukevia yhteistyösuunnitelmia koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Monialaisia oppimiskokonaisuuksia toteutetaan esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien mukaisesti yksikkö- ja koulukohtaiset suunnitelmat huomioiden.

5 Oppilaan oman opinto-ohjelman laatiminen

Koska perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaiden kielitaito ja muut valmiudet vaihtelevat, perusopetukseen valmistavaa opetusta varten ei ole määritelty valtakunnallista tuntijakoa tai oppimäärää, vaan jokaiselle oppilaalle laaditaan oma opinto-ohjelma.

Oppilaan omaan opinto-ohjelmaan kirjataan

- oppilaan lähtötaso, kuten koulunkäyntihistoria, kielitaito ja oppilaan vahvuudet
- oppilaan henkilökohtaiset oppimistavoitteet, joita tarkistetaan säännöllisin väliajoin
- opiskeltavat oppiaineet tai oppimiskokonaisuudet, ja niiden tuntimäärät sekä opetuksen sisältö
- oppilaan opinnot valmistavan opetuksen opetusryhmässä ja integrointi esi- tai perusopetukseen
- ohjauksen järjestäminen ja mahdollisesti tarvittavat tukitoimet.

Mikäli oppilas on ilman huoltajaa alaikäisenä maahan tullut tai muu maahanmuuttajalapsi tai -nuori, jolle laaditaan kotoutumisen edistämistä annetun lain (681/2023) mukainen kotoutumissuunnitelma, voi oppilaan oma opinto-ohjelma olla osa sitä.

***Esiopetuksessa** valmistavan opetuksen tavoitteet, sisällöt ja pedagogiset menetelmät kirjataan syksyllä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan, joka sisältää myös esiopetuksen ja valmistavan opetuksen oppimissuunnitelman. Arviointikeskusteluissa siihen kirjataan oppilaan suomen kielen taitotaso, edistyminen ja läsnäoloaika. Lapsen siirtyessä esiopetuksesta noudatetaan esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmassa määriteltyä tiedonsiirron periaatetta. Esiopetuksesta toimitetaan kouluun Tiedonsiirtolomake, jonka liitteenä on Kielipeda-työvälineen osio 3:n (Lapsen kielitaitojen seuranta) ajantasaisin sivu.*

***Perusopetuksessa** valmistavan opetuksen alkaessa jokaiselle oppilaalle laaditaan opinto-ohjelma. Opinto-ohjelman laadinnan yhteydessä selvitetään oppilaan perustiedot, tiedot koulutaustasta, lähtötasosta, äidinkielestä, uskonnosta sekä*

muista oppilaan koulunkäyntiin oleellisesti liittyvistä asioista. Huoltajalta kirjataan suostumus lupaan edellyttämiin asioihin.

Opinto-ohjelma täydentyy ja tarkentuu lukuvuoden aikana. Opinto-ohjelmaan kirjattaviin asioihin voi kuulua perusteissa edellytettävien tietojen ohella mahdolliset tuen tarpeet oppimisessa ja koulunkäynnissä.

Valmistavan opetuksen päättyessä opettaja kokoaa opinto-ohjelmaan yhteenvedon opetuksessa läpikäytyistä sisällöistä ja opetuksessa suoritetuista oppimääristä selkiyttämään perusopetukseen siirtymävaihetta.

6 Oppilaan hyvinvointi sekä oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Perusopetukseen valmistava opetus ohjaa tunnistamaan eri kulttuureja yhdistäviä hyvän elämän arvoja ja periaatteita. Opiskelu vahvistaa opiskelijan taitoja toimia kulttuurisesti monimuotoisessa yhteiskunnassa sekä kartuttaa oppilaan kulttuurienvälistä toimintakykyä. Opetus kannustaa vuorovaikutukseen eri kulttuuriryhmien välillä ja kantaväestön kanssa. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa edistetään hyviä etnisiä suhteita. Syrjintää, rasismia, väkivaltaa tai kiusaamista ei sallita missään muodossa eikä keneltäkään.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen järjestäminen pohjautuu suunnitelmallisesti toteutettaviin oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin. Nämä on kuvattu [perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvussa 7](#) ja [esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden luvussa 5](#). Opetuksessa huolehditaan kokonaisvaltaisesti oppilaan hyvinvoinnista ja siihen liittyvistä seikoista, kuten kodin ja koulun yhteistyöstä, riittävästä opiskeluhuollollisesta tuesta sekä oppilaanohjauksesta. Näiden määrittelyssä voidaan soveltuvin osin hyödyntää esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteita. Jos perusopetukseen valmistavan opetuksen aikana selviää oppilaan tarve oppimisen ja koulunkäynnin tukeen, tuki annetaan oppilaalle parhaiten soveltuvalla tavalla.

Valmistavan opetuksen aikana tulee pyrkiä tunnistamaan ja huomioimaan mahdolliset oppimisvaikeudet, jotta tuen tarve ja sen edellyttämät tukimuodot voitaisiin aloittaa mahdollisimman varhain ja ne olisivat tiedossa siirryttäessä perusopetukseen. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään erityisopettajan ja opiskeluhuollon ammattihenkilöiden kanssa. Inklusiivisessa valmistavassa opetuksessa tuki toteutetaan luokanopetuksen, erityisopetuksen sekä S2 ja/tai kietu-opetuksen yhteistyönä. Oppilaan siirtymisestä perusopetukseen tai lisävalon tarpeesta tehdään ratkaisu huoltajaa ja oppilasta kuullen. Kielen taitotaso arvioidaan kaikilla kielen osa-alueilla.

6.1 Opetuksen eriyttäminen

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaat eroavat toisistaan kielitaidoltaan, oppimis- ja opiskeluvalmiuksiltaan, kiinnostuksen kohteiltaan ja motivaatioltaan sekä oppimistarpeiltaan. Valmistava opetus pyritään järjestämään niin, että nämä oppilaiden väliset erot otetaan huomioon. Esimerkiksi eri-ikäiset ja kielitaidoltaan eritasoiset oppilaat voidaan jakaa omiksi ryhmikseen. Lisäksi oppilaiden erilaiset oppimistarpeet voidaan ottaa huomioon eriyttämällä opetusta.

Valmistavaa opetusta kehitetään tavoitteellisesti ja pitkäjänteisesti yhtenäisenä kokonaisuutena, jossa oppilaan kielitaito ja muut valmiudet kehittyvät jatkuvasti. Oppilaat saavat myös mahdollisuuksia oppia toisiltaan, tukea toisiaan ja toimia kielenkäytön mallina toisilleen.

Tärkeässä asemassa on opettajan antama vuorovaikutuksellinen tuki, jonka avulla oppija suoriutuu myös sellaisista tehtävistä, jotka voisivat itsenäisesti olla mahdottomia suorittaa. Jotta oppimistapahtuma olisi toimiva, sen suunnittelu edellyttää hyvää oppilaantuntemusta. Niinpä on tarpeen selvittää mm. oppilaiden opiskelutottumukset, asenteet suomen/ruotsin kieltä kohtaan sekä käsitykset suomen/ruotsin kielen taidon tärkeydestä ja vaikeudesta sekä oppilaiden lähtötaso eri kielitaidon osa-alueiden osalta.

Tämän pohjatiedon varassa opettaja voi tarpeen mukaan eriyttää muun muassa eri oppiaineiden opetukseen käytettävää aikaa, oppiaineen syvyyttä tai laajuutta, menetelmiä, työtapoja tai materiaaleja. Eriyttäminen tarkoittaa käytännössä ennen kaikkea sisältöjen valintaa sekä tarkoituksenmukaisia opetusjärjestelyitä. On tärkeää, että jokainen oppilas saa oman taitotasonsa mukaisia ja sopivan haastavia tehtäviä. Myös mahdolliset oppimisen vaikeudet on tärkeä selvittää, jotta tuen tarve voidaan tunnistaa ja antaa tukea oikea-aikaisesti ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Opetuksen ja oppimisen tueksi tarjotaan tarvittavia fyysisiä ja digitaalisia oppimisen apuvälineitä.

6.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Opetuksen järjestäjä luo edellytykset kodin ja koulun tai esiopetuksen yhteistyölle. Yhteistyön lähtökohtana on osapuolten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kunnioitus ja kohtelu. Tavoitteena on vuoropuhelun aikaansaaminen oppilaan kasvun ja oppimisen tukemiseksi.

Kodin ja koulun yhteistyössä otetaan huomioon perheiden kieli- ja kulttuuritausta. Tulkkauspalvelun käyttäminen on tarpeellista, jos perheiden kannalta tärkeiden asioiden välittämiseen ei ole yhteistä kieltä. Huoltajille annetaan tietoa suomalaisesta koulusta ja koulutusjärjestelmästä, opetussuunnitelmasta, oppilaan arvioinnista,

opetusmenetelmistä ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa käytettävästä oppilaan omasta opinto-ohjelmasta. Perheille annetaan tietoa perusopetukseen siirtymisestä sekä tarvittaessa oppilaan jatko-opintomahdollisuuksista perusopetuksen jälkeen.

Esi- ja perusopetuksessa järjestettävässä valmistavassa opetuksessa huoltajien ja henkilöstön välisessä yhteistyössä ja tiedottamisessa noudatetaan Rovaniemen opetussuunnitelman käytäntöjä. Yhteisissä tapaamisissa käytetään tarvittaessa tulkkipalveluita.

Esiopetuksen/koulun ja kodin yhteistyö alkaa valmistavan opetuksen aloitustapaamisesta, joka pyritään järjestämään ennen varsinaista valmistavan opetuksen aloitusta. Ensimmäisessä tapaamisessa perheille annetaan tietoa suomalaisesta esiopetuksesta/koulusta ja valmistavasta opetuksesta, laaditaan opinto-ohjelmaa sekä sovitaan kodin ja esiopetuksen/koulun välisestä yhteistyöstä. Valmistavan opetuksen loppuvaiheessa pidetään arviointipalaveri.

6.3 Opiskeluhoito

Näissä perusteissa käytetään perusopetuslain mukaisesta käsitteestä oppilashuolto ilmaisua opiskeluhoito, oppilas- ja opiskelijahuoltolain käsitteistön sijasta opiskelijasta ilmaisua oppilas ja oppilaitoksesta nimitystä koulu tai esiopetusyksikkö. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 377/2022,1 §).

Perusopetukseen valmistavan opetuksen opiskeluhoillon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet ja oppilaita samat oikeudet kuin perusopetuksen oppilaille annettavassa opiskeluhoollossa. Opetuksen järjestäjällä tulee olla oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelma, jonka laatimisesta on määrätty esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa (määräys 4/011/2014).

Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilaalla on oikeus opetukseen osallistumisen edellyttämään maksuttomaan opiskeluhooltoon (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013, 9 §). Yhteisön ja yksittäisten oppilaiden terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta huolehtiminen ulottuu kaikkeen koulutyöhön.

Opiskeluhoito on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoito on kaikkien esiopetus- tai kouluyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi oppilailla on oikeus opiskeluhoitopalveluihin, joita ovat kouluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 3 § ja 4 §). Opiskeluhoitopalvelut järjestetään lähipalveluna, jolle opetuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat

(terveydenhuoltolaki 378/2022, 15a § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 377/2022, 9 §).

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on osa perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhuoltoa. Opiskeluhuoltotyötä ohjaa oppilaan edun ensisijaisuus (YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989).

Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä oppilaiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 377/2022, 3 §), kuten perheen kotoutumissuunnitelmasta vastaavan tahon kanssa. Opiskeluhuoltotyössä turvataan oppilaan ja huoltajan osallisuus, työskentelyn luottamuksellisuus sekä kunnioittava vuorovaikutus. Osallisuuden varmistamiseksi huolehditaan tarvittavista tulkkauspalveluista.

Opiskeluhuollon toimintatavoista ja palveluista tiedotetaan suunnitelmallisesti. Huoltajille annetaan tietoa myös suomalaisen koulutusjärjestelmän sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toimintatavoista ja saatavuudesta. Tiedottamisen ymmärrettävyys on tärkeä varmistaa.

Perusopetukseen valmistavan opetuksen yhteisöllistä sekä yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan esiopetuksen ja Rovaniemen opiskeluhuoltosuunnitelman mukaisesti.

6.4 Oppilaanohjaus

valmistavassa opetuksessa toteutetaan. Oppilaanohjauksen tarkoituksena on kehittää oppilaan oppimisvalmiuksia ja tukea hänen sosiaalista kasvuaan sekä ennaltaehkäistä oppimisen vaikeuksia. Oppilaan opiskelua perusopetukseen valmistavassa opetuksessa tuetaan oppilaanohjauksella siten, että opiskelutaidot ja elämänsuunnittelun kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot kehittyvät. Ohjausta voidaan toteuttaa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa kuvattujen ohjaustoiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Perusopetukseen siirtymistä suunniteltaessa tulee huolehtia siitä, että tieto oppilaan valmiuksista ja edistymisestä valmistavassa opetuksessa siirtyy seuraavaan kouluun. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan mahdollisuus tutustua ajoissa tulevaan kouluun. Valmistavan opetuksen oppilaanohjauksessa tulee kiinnittää huomiota myös siihen, että oppilaalla on käsitys omista mahdollisuuksistaan jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Oppilaanohjausta toteutetaan perusopetuksen opetussuunnitelmassa ohjaustoiminnalle asetettujen tavoitteiden mukaisesti sekä tiedonsiirtoa ja

koulusiirtymiä koskevia periaatteita noudattaen. Siirryttäessä valmistavasta opetuksesta oppivelvollisuuden loppuvaiheessa jatko-opintoihin, vastaa opintojen ohjauksesta opinto-ohjaaja. Valmistavan luokan oppilaille voidaan järjestää mahdollisuus tutustua työelämään (TET). Tutustumiskäynnin ja tiedonsiirron järjestämisestä uuteen kouluun vastaa opinto-ohjaaja ja/tai valmistavan luokan opettaja.

6.5 Suunnitelma kasvatust keskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

Opetukseen osallistuvalla on oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön, jossa työrauha ja opiskelun esteetön sujuminen on varmistettu. Työrauhaan voidaan vaikuttaa monilla koulun keinoilla, joista keskeisiä ovat opettajan antama ohjaus ja palaute, yhteistyö sekä yhteinen vastuunotto ja huolenpito. Pedagogisia ratkaisuja kehittämällä sekä luottamuksen ja välittämisen ilmapiiriä vahvistamalla luodaan edellytykset hyvän työrauhan rakentumiselle. Opetuksen järjestäjällä on oikeus käyttää työrauhan turvaamiseksi ja epäasialliseen käyttäytymiseen puuttumiseksi myös kasvatust keskustelua ja erilaisia kurinpitokeinoja. Kasvatust keskustelussa ja kurinpitoasioissa noudatettavasta menettelystä säädetään [perusopetuslaissa](#).

Kasvatust keskustelu on ensisijainen tapa puuttua oppilaan epäasialliseen käyttäytymiseen. Keskustelun tarkoituksena on yhdessä oppilaan kanssa yksilöidä toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti, kuulla oppilasta, selvittää laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä pohtia keinot tilanteen korjaamiseksi. Menettelyn tavoitteena on löytää myönteisiä keinoja koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi. Opetuksen järjestäjä päättää, millaisissa tapauksissa kasvatust keskustelua käytetään. Kurinpidollisia keinoja ovat perusopetuslain mukaan jälki-istunto, kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen. Opetusta häiritsevä oppilas voidaan määrätä poistumaan luokahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka koulun tilaisuudesta. Lisäksi työrauhan turvaamiseksi [oppilaan oikeus osallistua opetukseen](#) voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai muun henkilön turvallisuus kärsii oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti oppilaan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan edellä mainitulla perusteella [evätä myös seuraavaksi työpäiväksi](#), mikäli opetuksen järjestäjä tarvitsee aikaa suunnitella oppilaan paluuta takaisin opetukseen ja tarjota oppilalle oppilashuollon palveluita sekä tukea turvallista paluuta opetukseen.

[Perusopetuslaki](#) velvoittaa opetuksen järjestäjän laatimaan ja ohjeistamaan opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelman kasvatust keskustelujen ja kurinpidollisten keinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista. Suunnittelun tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä oppilaiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös koulun järjestyssääntöjen toteutumista.

Opetuksen järjestäjä huolehtii siitä, että jokaisella sen alaisella koululla on käytössään kasvatustieteiden ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskeva suunnitelma. Suunnitelma voidaan laatia osana opetussuunnitelmaa tai erillisenä. Se voidaan laatia kokonaisuudessaan koulujen yhteisenä tai siten, että suunnitelman rakenne ja keskeiset toimintatapalinjaukset ovat yhteisiä ja suunnitelma täsmennetään koulukohtaisesti.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain laissa mainittuja keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla suhteessa tekoon. Myös oppilaan ikä ja kehitysvaihe otetaan huomioon. Kurinpidollisia keinoja ei saa käyttää oppilaita häpäisevällä tai loukkaavalla tavalla.

Opetuksen järjestäjä päättää suunnitelman laatimisesta ja valmisteluun osallistuvista tahoista. Oppilaille tulee [lain mukaan](#) järjestää mahdollisuus osallistua suunnitelman valmisteluun. Yhteistyö huoltajien ja muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajien kanssa tukee suunnitelman toteutumista. Henkilöstöä ja oppilaskuntaa tulee kuulla ennen suunnitelman hyväksymistä tai päivittämistä

[Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.](#)

7 Oppilaan arviointi

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään valmistavaan opetukseen osallistuvien arvioinnista sekä heille annettavasta todistuksesta. Arvioinnin tulee olla ohjaavaa, kannustavaa ja monipuolista. Oppilaan edellytyksiä itsearviointiin kehitetään. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen annetaan valmistavan opetuksen aikana tietoa oppilaan opintojen edistymisestä.

Arvioinnin suorittavat yhteistyössä kaikki oppilasta opettavat opettajat. Arviointi perustuu monipuoliseen havainnointiin ja eri menetelmin kerättyihin näyttöihin valmistavan opetuksen aikana ja sen päättyessä. Perusopetukseen valmistavassa opetuksessa ei käytetä numeerista arviointia.

***Esiopetuksessa** käytetään KieliPeda-työvälinettä, jonka avulla arvioidaan ja kehitetään oppimisympäristöjä kielitietoisuuden näkökulmasta ja seurataan monikielisen oppilaan suomen kielen taitojen edistymistä.*

***Perusopetukseen** valmistavaan opetukseen osallistuvien oppilaiden huoltajia tiedotetaan käytössä olevista arviointimenetelmistä ja annetaan tietoa oppilaan edistymisestä opinnoissa.*

8 Todistukset

Perusopetukseen valmistavan opetuksen päätteeksi oppilaalle annetaan todistus perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistumisesta. Todistukseen merkitään perusopetukseen valmistavan opetuksen laajuus, opiskellut oppiaineet, niiden laajuus ja opetuksen sisältö.

***Esiopetuksen** päätteeksi oppilas saa esiopetustodistuksen, johon merkitään ajanjakso ja tuntimäärä, jonka oppilas on ollut perusopetukseen valmistavassa opetuksessa.*

***Perusopetuksen** valmistavan opetuksen osallistumistodistuksessa arvioidaan suomi toisena kielenä -oppiaineen eri osa-alueita, matemaattisia taitoja sekä oppilaan työskentelytaitoja. Valmistavan opetuksen osallistumistodistuksesta ilmenee myös oppimisen edistyminen.*

9 Perusopetuksen oppimäärään sisältyvien opintojen suorittaminen valmistavan opetuksen aikana

Perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaan omaan opinto-ohjelmaan voi kuulua perusopetuksen oppimäärän mukaisia eri oppiaineiden opintoja. Oppilas voi suorittaa valmistavan opetuksen aikana jonkin oppiaineen vuosiluokan oppimäärän tai jonkin oppiaineen koko oppimäärän osallistumalla perusopetuslaissa tarkoitettuun erityiseen tutkintoon.

Erityiseen tutkintoon osallistuvan tulee osoittaa, että hänen tietonsa ja taitonsa vastaavat eri oppiaineissa perusopetuksen oppimäärän mukaisia tietoja ja taitoja. Tutkintoon osallistuvan oppilaan osaamista arvioidaan suhteessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määriteltyihin ja **paikallisessa** opetussuunnitelmassa tarkennettuihin eri oppiaineiden tavoitteisiin.

Erityisessä tutkinnossa käytettäviä todistuksia koskevat määräykset sisältyvät perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

OPS 5.6

Perusopetuksessa järjestettävä valmistavan opetuksen lisäopetus (lisäVALO)

LisäVALO- opetuksen järjestämisen periaatteet ja toteutustavat

LisäVALO- opetuksen järjestämisestä päättää opetuksen järjestäjä. Rovaniemellä lisäVALOa annetaan 5.-9.luokkalaisille. LisäVALOon käytettävä tuntimäärä tarkastellaan vuosittain.

LisäVALO-opetusta voidaan antaa oppilaalle, joka on syntynyt ulkomailla ja saanut edellisen vuoden perusopetukseen valmistavaa opetusta. LisäVALO-opetusta saava oppilas on aina yleisopetuksen oppilas. Opetuksen toteutuksesta vastaavat lisäVALO- opetukseen nimetyt opettajat yhteistyössä valmistavan opetuksen, yleisopetuksen ja tarvittaessa opiskeluhoillon kanssa.

LisäVALO- opetuksen tavoitteena on vahvistaa oppilaan valmiuksia opiskella perusopetuksessa sekä tukea kielellistä kehitystä, opiskelutaitoja ja koulunkäyntiin kiinnittymistä.

LisäVALO- opetus:

- järjestetään osana perusopetusta oppilaan lähikoulussa
- on määräaikaista, enintään yhden vuoden ajan valmistavan opetuksen päätyttyä
- tavoitteellista, perustuu oppilaan lisäVALOsuunnitelmaan

Opetus voidaan järjestää joustavasti oppilaan tarpeet huomioiden esimerkiksi:

- yhteisopettajuutena
- lisätunteina
- pienemmissä oppilasryhmissä.

Lisäopetuksen tarpeen arviointi ja opetukseen ohjaamisen käytännöt

Oppilaan tarve perusopetuksessa järjestettävään valmistavan opetuksen lisäopetukseen (lisäVALO) arvioidaan lähtökohtaisesti perusopetukseen valmistavan opetuksen loppuvaiheessa osana oppilaan kokonaisarviointia. Arviointi toteutetaan valmistavan opetuksen opettajan, tulevan koulun edustajan sekä tarpeen mukaan opiskeluhuollon henkilöstön kanssa. Arvioinnin tavoitteena on selvittää oppilaan lisäopetuksen tarve huomioiden oppilaan riittävät kielelliset, opiskeluun liittyvät ja toiminnalliset valmiudet siirtyä perusopetuksen mukaiseen opetukseen ja edetä opinnoissaan.

Arviointi perustuu valmistavan opetuksen aikana kertyneeseen jatkuvaan seurantaan ja pedagogiseen arviointiin. Arvioinnissa tarkastellaan erityisesti:

- opetuskielen taitoa eri kielitaidon osa-alueilla
- oppilaan valmiuksia työskennellä perusopetuksen ryhmässä
- aiempaa koulunkäyntitaitoa ja oppimisen edistymistä
- oppilaan yksilöllisiä tarpeita ja vahvuuksia.

Oppilaan ja huoltajan kanssa käydään yhteinen keskustelu oppilaan tavoitteista, tarpeista ja mahdollisesta lisäVALO-opetuksesta. Mikäli oppilaalla todetaan tarve lisäVALO-opetukselle, hän saa lisäopetusta.

Yhteistyön tavoitteena on varmistaa oppilaan sujuva siirtymä sekä opetuksen ja tuen pedagoginen jatkumo.

Yhteistyössä painottuvat:

- oppilaan oppimista, kielitaitoa ja opiskelutaitoja koskevan tiedon siirtäminen
- yhteinen käsitys oppilaan vahvuuksista ja tuen tarpeista
- siirtymävaiheen tukitoimien ennakointi ja yhteensovittaminen.

Tietoa siirretään siirtopalavereiden ja kirjallisten pedagogisten asiakirjojen avulla. Valmistavan opetuksen asiantuntemusta hyödynnetään tarvittaessa myös oppilaan siirtymisen jälkeen, esimerkiksi konsultatiivisena tukena yleisopetuksen henkilöstölle.

Oppilaan henkilökohtainen suunnitelma lisäVALO-opetuksessa

LisäVALO-opetuksessa käytetään oppilaalle laadittavaa suunnitelmaa. Suunnitelma tehdään Wilmaan yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja vastuuopettajan kanssa.

Suunnitelman laatimisen periaatteina ovat:

- oppilaan kielitaidon taso, oppimisvalmiudet ja koulunkäynnin edellytykset
- selkeät, oppilaan tarpeisiin perustuvat tavoitteet
- suunnitelmallisuus ja oppilaan edistymisen arviointi

LisäVALO-opetukseen nimetään vastuuopettaja, joka vastaa oppilaan suunnitelman laadinnasta, toteutumisen seurannasta sekä opetuksen järjestämiseen liittyvän työjärjestyksen yhteensovittamisesta.

Oppilaan opiskelun ja oppimisen seuranta sekä lisäVALO- opetuksen tarpeen arviointi lukuvuoden aikana

Oppilaan opiskelua ja oppimista seurataan lisäVALO- opetuksen aikana suunnitelmallisesti osana jatkuvaa arviointia. Seurannan tavoitteena on tukea oppilaan etenemistä kohti perusopetuksen tavoitteita sekä arvioida lisäVALO- opetuksen tarkoituksenmukaisuutta ja riittävyttä.

Seurannassa tarkastellaan erityisesti:

- opetuskielen kehittymistä
- opiskelutaitojen ja koulunkäyntivalmiuksien vahvistumista
- oppilaan osallistumista ja työskentelyä opetuksessa
- edistymistä asetettuihin tavoitteisiin nähden.

Oppilaan edistymistä seurataan säännöllisesti yhteistyössä opettavien opettajien kanssa ja tarvittaessa moniammatillisesti. Oppilas ja huoltajat pidetään ajan tasalla oppilaan etenemisestä osana kodin ja koulun välistä yhteistyötä.